

Motion till riksdagen

1985/86:Jo204

Bertil Danielsson m. fl. (m)

Viss ändring i jordförvärvslagen

Förändringar pågår ständigt på de flesta samhällsområden. Särskilt märkbart är detta i det svenska jord- och skogsbruket. Rationaliseringar, strukturella förändringar och den tekniska utvecklingen har på ett fåtal decennier omskapat lantbruket. De gårdar som för ca 40 till 50 år sedan gav försörjning åt sina brukare med familj och anställda räcker nu inte till för att ge en dräglig inkomst åt ensambrukaren.

Den förr så rikt befolkade landsbygden, vilken med rätta kunde kallas en levande landsbygd, har nu på många håll avfolkats dithän att beteckningen glesbygd är mera adekvat.

Denna förändring beror på en rad olika faktorer. Kostnadsutvecklingen och behov av rationella bruksenheter har medfört att gårdarna blivit allt större, och med färre sysselsatta. Självfallet har detta i många fall varit både önskvärt och nödvändigt. Skall en brukare med sin familj kunna nå upp till en skälig inkomstnivå och levnadsstandard krävs i de flesta fall att bruksenheter har en betydande storlek.

Likaså tvingar nuvarande skatte- och avgiftssystem lantbrukaren att med alla medel öka produktionen/intäkten för att på så sätt få ekonomin att gå ihop. Att öka arealen är då en av de metoder som tillgrips.

En fortgående storleksrationalisering äger alltså rum på initiativ av näringsens utövare.

Det finns emellertid en annan faktor som på ett avgörande sätt påverkar jord- och skogsbrukets strukturförändringar. Jordförvärvslagens bestämmelser om att förvärvstillstånd skall vägras för icke bärkraftiga eller utvecklingsbara företag förstärker den ovan beskrivna utvecklingen.

Denna, i och för sig välmotiverade, strävan att skapa bärkraftiga enheter har medfört att allt färre "normalgårdar" fyller detta krav. Gårdarna blir allt större och färre. I byar som förr bestod av fem till tio gårdar kanske i dag endast återstår en eller två.

Landsbygden blir alltmera gles och avfolkad, medan tätorterna ökar i folkmängd.

Fortfarande finns det givetvis många mindre gårdar kvar, som brukas på deltid eller fritid. Den huvudakliga inkomsten fås i verksamhet utanför gården. Det positiva här är att ägaren/brukaren oftast bor kvar på gården.

Om jordförvärvslagens bestämmelser om bärkraftig enhet fullt ut skulle uppfyllas för alla lantbruk skulle landsbygden än mera utarmas. Överskottsproblemen skulle troligen också bli större, eftersom deltidjordbruk drivs mera extensivt än ett stort, rationellt och s. k. bärkraftigt jordbruk.

Det är dock viktigt att framhålla att vi inte är motståndare till rationella och bärkraftiga enheter, men dessa bör få växa fram genom de enskilda brukarnas egna initiativ och inte tvingas fram genom stelbent lagstiftning.

Av detta framgår att jordförvärvslagets krav på bärkraftiga enheter i många fall utgör ett direkt hot mot landsbygden. Allt fler skulle tvingas flytta från landsbygden om lagen allt framgent får gälla. Driftformen deltidjordbruk kan i många fall vara bra och bidrar till att hålla landsbygden levande. Flera människor skulle stanna kvar eller t. o. m. flytta ut på landet om deltidjordbruk som driftform erkändes i jordförvärvslagen.

En annan, men viktig, sida av saken är att äganderätten också skulle stärkas. Som det nu är får inte säljaren sälja sitt lilla jordbruk till den han vill, och köparen får inte fritt köpa den lilla gård han vill ha. Detta är ett ingrepp i äganderätten. De eventuella fördelar som detta ingrepp innebär väger lätt mot den inskränkning av äganderätten det medför. Även ur ägande- och rättssäkerhetssynpunkt är det angeläget att en förändring av jordförvärvslagen sker.

Hemställen

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

att riksdagen beslutar att jordförvärvslagets krav på bärkraftiga eller utvecklingsbara enheter vid förvärvsprövning avskaffas fr. o. m. den 1 januari 1987.

Stockholm den 20 januari 1986

Bertil Danielsson (m)

Göte Jonsson (m)

Anders G Högmark (m)